

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-8-26
UD325

Pan Włodzimierz CZARZASTY
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.
Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury

Art. 1. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 i 2695) w art. 33:

- 1) w ust. 2 wyrazy „18 miesięcy” zastępuje się wyrazem „roku”;
- 2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Aplikant, który nie przystąpił do egzaminu sędziowskiego w wyznaczonym terminie i nie uzyskał zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, lub który bez usprawiedliwienia odstąpił od egzaminu w czasie jego trwania, może przystąpić ponownie do egzaminu sędziowskiego tylko raz.”;

- 3) po ust. 3 dodaje się ust. 3a–3d w brzmieniu:

„3a. Aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, może przystąpić do egzaminu sędziowskiego ponownie tylko dwa razy, z zastrzeżeniem ust. 3b–3d.

3b. Aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego po raz pierwszy, ponownie przystępuje do tego egzaminu w bezpośrednio kolejnym terminie wyznaczanym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a.

3c. Aplikant, o którym mowa w ust. 3b, który nie przystąpił do egzaminu w terminie określonym w tym przepisie i nie uzyskał zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, lub który bez usprawiedliwienia odstąpił od egzaminu w czasie jego trwania, może przystąpić ponownie do egzaminu sędziowskiego tylko raz.

3d. Aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego po raz drugi, przystępuje do egzaminu po raz trzeci nie później niż w ciągu 5 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej.”;

- 4) w ust. 4 wyrazy „36 miesięcy” zastępuje się wyrazami „3 lat”;
- 5) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Aplikant, o którym mowa w ust. 3c, przystępuje do egzaminu sędziowskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, jednak nie później niż w terminie 4 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej.”.

Art. 2. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy w latach 2013–2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, mogą ponownie przystąpić do tego egzaminu w terminach wyznaczanych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i po raz pierwszy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, do egzaminu sędziowskiego przystępują w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, a do egzaminu prokuratorskiego – w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak nie później niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W aktualnie obowiązującym stanie prawnym w przypadku niezdania egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego aplikantom aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, w tym także prowadzonych w formie aplikacji uzupełniających, przysługuje uprawnienie do ponownego przystąpienia do egzaminu, przy czym osoby te mogą skorzystać z tego uprawnienia tylko jeden raz [art. 33 ust. 3 i art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 i 2695), zwanej dalej „ustawą”]. Analogiczne uprawnienie przysługuje aplikantom, którzy w ogóle nie przystąpili do egzaminu sędziowskiego w wyznaczonym terminie i jednocześnie nie uzyskali zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym lub odstąpili bez usprawiedliwienia od egzaminu w czasie jego trwania.

Projektowany art. 33 ust. 3a ustawy przewiduje, że aplikant aplikacji sędziowskiej, który nie zdał egzaminu sędziowskiego w wyznaczonym terminie, będzie mógł ponownie dwukrotnie przystąpić do egzaminu sędziowskiego. Zgodnie z art. 34 ust. 2, który w zakresie aplikantów odsyła do art. 33 ustawy, analogiczne uprawnienie przysługiwać będzie aplikantom aplikacji prokuratorskiej. Projektowane przepisy różnicują przy tym okres, w jakim aplikant może ponownie przystąpić do egzaminu. Aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego po raz pierwszy, będzie mógł ponownie przystąpić do tego egzaminu w bezpośrednio kolejnym terminie (tj. terminie, w którym do egzaminu przystępują aplikanci z kolejnego rocznika aplikacji), natomiast aplikant, który dwukrotnie nie zdał egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego, będzie mógł przystąpić ponownie do egzaminu niepóźniej niż w ciągu 5 lat od dnia ukończenia aplikacji.

Uprawnienie do przystąpienia do egzaminu po raz trzeci nie będzie natomiast przysługiwać aplikantowi, który nie przystąpił do egzaminu w wyznaczonym terminie i nie uzyskał zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w późniejszym terminie lub który bez usprawiedliwienia odstąpił od egzaminu w czasie jego trwania (dotyczy egzaminu, do którego aplikant przystępował po raz pierwszy bądź po raz drugi). Natomiast Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może udzielić aplikantowi, na jego wniosek, zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym, jeżeli uzna, że choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna uniemożliwiają przystąpienie do egzaminu lub jego ukończenie.

Opisane wyżej zmiany wprowadza nowelizowany art. 33 ustawy.

Przewidziane w projektowanej ustawie zwiększenie liczby podejść do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego stanowi realizację postulatów aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Dwukrotne niezdanie egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego, w odstępie jednego roku kalendarzowego, definitywnie zamyka dotychczas możliwość ukończenia procesu kształcenia w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, którego podstawowym celem jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze po zdaniu egzaminu zawodowego. Taka regulacja nie uwzględnia w wystarczającym stopniu różnych okoliczności życiowych, które mogą wystąpić po stronie aplikantów, a które utrudniają bądź uniemożliwiają im właściwe przygotowanie się do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego.

W konsekwencji projekt przewiduje rozwiązania służące realizacji postulatu dotyczącego wprowadzenia trzeciego terminu podejścia do egzaminów zawodowych przy zachowaniu reguł równości i sprawiedliwości:

- możliwość trzykrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które dwukrotnie nie zdały egzaminu, lecz do niego przystąpiły,
- możliwość dwukrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie zdały egzaminu w pierwszym terminie i nie przystąpiły do egzaminu w drugim terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia,
- możliwość jednokrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie przystąpiły do egzaminu w pierwszym terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia.

Surowsze traktowanie osób, które nie przystąpiły do egzaminu lub go przerwały bez zezwolenia, o którym mowa w art. 33 ustawy, jest uzasadnione brakiem wypełnienia podstawowego celu odbywania przez nich aplikacji, z uwzględnieniem opisanych wyżej kwestii, który ma negatywny wpływ na sytuację kadrową w sądach i prokuraturze mimo zapewnienia w tych jednostkach odpowiedniej liczby stanowisk asesorskich i pokrycia kosztów kształcenia aplikantów ze środków publicznych, w tym wraz z przyznaniem im stypendium na czas kształcenia w przypadku aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, zapewnieniem im kadry dydaktycznej, a także liczego zaangażowania sędziów i prokuratorów w ramach sprawowanego przez nich patronatu nad aplikantami Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Nowelizacja art. 33 w ust. 2, 3d, 4 i 5 ma na celu ujednolicenie posługiwania się terminem liczonym w latach, a nie miesiącach, bowiem obliczanie terminów w miesiącach powodowało trudności interpretacyjne. Projektodawca wziął pod uwagę, że termin zakończenia aplikacji jest terminem ruchomym i wpływa na termin egzaminu sędziowskiego; może wystąpić sytuacja, gdy w obecnym stanie prawnym aplikantowi zabraknie kilku dni z 60/48/36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji, aby przystąpić do egzaminu. Takie sytuacje występowały przy obecnej treści art. 33 ust. 4 ustawy, który wprowadza aplikantów w błąd – sugerując, że ponowne przystąpienie do egzaminu możliwe jest w ciągu 36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji (w trzech kolejnych latach kalendarzowych, gdy egzamin jest organizowany), podczas gdy w praktyce, mając na uwadze, że egzamin sędziowski i prokuratorski organizowane są w pewnym odstępie czasowym od ukończenia aplikacji – termin 36 miesięcy oznacza, że przystąpienie do tych egzaminów jest *de facto* możliwe jedynie w terminach dwóch kolejnych egzaminów. Powyższe przemawia za odwołaniem się do lat kalendarzowych od roku ukończenia aplikacji sędziowskiej. W związku z powyższym w obrębie art. 33 terminy określono w latach, a nie w miesiącach, przy czym z przyczyn racjonalnych i słusnościowych 18-miesięczny termin liczony od dnia zakończenia egzaminu został zastąpiony terminem rocznym, w którym aplikant nie później niż w terminie 30 dni od dnia ustania przyczyny uzasadniającej nieprzystąpienie do egzaminu sędziowskiego może złożyć wniosek o zezwolenie na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym. Roczny termin jest bowiem wystarczający i odpowiedni, a ponadto w sposób właściwy zabezpiecza interesy aplikanta, który wskutek choroby, wypadku losowego lub innej udokumentowanej przez siebie przyczyny nie miał możliwości przystąpienia do egzaminu w terminie. Z drugiej strony, wniosek ten powinien być złożony w rozsądnym odstępie czasowym, aby zagwarantować aplikantowi realizację uprawnień określonych w nowelizowanym art. 33 ustawy. Wobec braku odnotowania skarg związanych z nieudzieleniem przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie, w ocenie projektodawcy proponowana w tym zakresie regulacja nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, w sytuacji gdy z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy aplikanci korzystali w znikomym, marginalnym wymiarze.

Uwzględniając, że w poprzednich rocznikach aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej są aplikanci, którzy dwukrotnie przystąpili do egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego i nie zdali tego egzaminu, projektodawca przyznaje możliwość ponownego przystąpienia do egzaminu także tym osobom. Zgodnie z projektowanym art. 2 ustawy

aplikanci, którzy w latach 2013–2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, będą mogli ponownie jeden raz przystąpić do egzaminu w jednym z terminów wyznaczonych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie nowelizacji. Równocześnie proponowane rozwiązanie dopuszczające przystąpienie po raz trzeci do egzaminu pozwoli na poszerzenie kręgu osób uprawnionych o ubieganie się o stanowiska asesorskie w sądach, a tym samym służyć będzie poprawie sytuacji kadrowej w wymiarze sprawiedliwości i korzystnie wpłynie na dynamikę prowadzonych postępowań.

Aktualna treść art. 33 ust. 4 ustawy umożliwi aplikantom Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, ponowne do niego przystąpienie w terminie 36 miesięcy od ukończenia aplikacji. Mając na uwadze zbliżający się termin egzaminów zawodowych w 2026 r. oraz aktualny stan prac legislacyjnych nad niniejszym projektem, wskazać należy, że projektowany art. 33 ust. 3b ustawy nie powinien obejmować aplikantów, którzy dotychczas nie zdali egzaminów zawodowych w pierwszym terminie, albowiem byłiby oni zobowiązani do przystąpienia do egzaminu w lutym 2026 r., w sytuacji gdy aktualnie termin ten wynosi 36 miesięcy i nie ma pewności, w jakiej odległości czasowej przed 3–4 lutego 2026 r. projektowana ustawa wejdzie w życie. Wobec powyższego dodano przepis przejściowy o następującej treści: „Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i po raz pierwszy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, do egzaminu sędziowskiego przystępują w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, a do egzaminu prokuratorskiego – w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak niepóźniej niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.”.

Projekt przewiduje, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co powinno z jednej strony zapewnić możliwość zapoznania się z nowym stanem prawnym wszystkim adresatom, a jednocześnie nie będzie odsuwać w czasie wejścia w życie regulacji, którą projekt przewiduje.

Projektowana regulacja nie jest sprzeczna z zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Zawarte w projekcie regulacje nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, o których mowa w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. W trybie ww. ustawy nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów.

Projekt nie dotyczy warunków określonych w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości – ministerstwo wiodące Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>Pod względem legislacyjnym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości <u>Pod względem merytorycznym:</u> Dariusz Mazur, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>Opiekun legislacyjny:</u> Wojciech Ulitko, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 764 Tomasz Haintze, Główny Specjalista, Departament Legislacyjny e-mail: tomasz.haintze@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 257 <u>Opiekun merytoryczny:</u> Marta Kożuchowska-Warywoda, Dyrektor Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych e-mail: sekretariat.dko@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 502	Data sporządzenia 12.01.2026 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD325
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Egzamin sędziowski i prokuratorski jest ważnym i rygorystycznym etapem aplikacji sędziowskiej lub prokuratorskiej. Jego zdanie jest kluczowe dla uzyskania kwalifikacji zawodowych i możliwości ubiegania się o stanowisko asesora sądowego czy asesora prokuratorskiego. Bez pozytywnego wyniku tego egzaminu aplikant nie może ubiegać się o mianowanie na stanowisko asesora sądowego lub prokuratorskiego, co zamyka jego drogę do kariery w sądownictwie lub prokuraturze.

Aktualnie, zgodnie z art. 33 ust. 3 i art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury¹, dalej „ustawy o KSSiP”, w przypadku niezdania egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego aplikantom aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, w tym także prowadzonych w formie aplikacji uzupełniających, przysługuje uprawnienie do ponownego przystąpienia do egzaminu, przy czym osoby te mogą skorzystać z tego uprawnienia tylko jeden raz. Analogiczne uprawnienie przysługuje aplikantom, którzy w ogóle nie przystąpili do egzaminu sędziowskiego w wyznaczonym terminie i jednocześnie nie uzyskali zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym lub odstąpili bez usprawiedliwienia od egzaminu w czasie jego trwania.

Dwukrotne niezdanie egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego, w odstępie jednego roku kalendarzowego, definitywnie zamyka możliwość ukończenia procesu kształcenia w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, dalej „KSSiP”, którego podstawowym celem jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze po zdaniu egzaminu zawodowego. Taka regulacja nie uwzględnia w wystarczającym stopniu różnych okoliczności życiowych, które mogą wystąpić po stronie aplikantów, a które utrudniają bądź uniemożliwiają im właściwe przygotowanie się do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego.

Środowisko aplikantów KSSiP od lat zgłasza zastrzeżenia wobec aktualnego modelu egzaminu końcowego. Postulaty dotyczące ponownego podejścia do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego koncentrują się często wokół kwestii wprowadzenia trzeciej szansy na egzamin.

Z danych uzyskanych od KSSiP liczba byłych aplikantów, którzy zdawali egzamin sędziowski i prokuratorski w latach 2013–2025 i nie zdali go dwukrotnie, przedstawia się następująco:

rok	egzamin sędziowski			egzamin prokuratorski	
	ogółem	AS	AUS	ogółem	AP
2013	0	0	0	0	
2014	1	1	0	0	0

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 217 i 2695.

2015	0	0	0	0	0
2016	1	1	0	0	0
2017	2	2	0	0	0
2018	0	0	0	1	1
2019	3	3	0	0	0
2020	1	1	0	1	1
2021	1	1	0	3	3
2022	1	1	0	3	3
2023	3	1	2	2	2
2024	9	3	6	6	6
2025	14	9	5	14	14
suma	36	23	13	30	30

Zauważenia wymaga, że zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw² możliwość udziału w egzaminie sędziowskim osób spoza aplikacji sędziowskiej zakończyła się w roku 2023. Szkolenie I rocznika aplikacji uzupełniającej sędziowskiej zakończyło się 1 lutego 2022 r., więc aplikanci tego rocznika przystępowali po raz pierwszy do egzaminu sędziowskiego w roku 2022 r. W roku 2023 aplikanci I rocznika aplikacji uzupełniającej sędziowskiej mieli prawo podejść ponownie (drugi raz) do egzaminu końcowego.

Mając na uwadze powyższe, a także potrzebę realizacji postulatów aplikantów, konieczne jest przeprowadzenie interwencji legislacyjnej w celu wprowadzenia trzeciego terminu podejścia do egzaminów zawodowych.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wobec kwestii przedstawionych w pkt 1 OSR, w projektowanej ustawie proponuje się **wprowadzenie trzeciego terminu podejścia do egzaminów zawodowych** przy zachowaniu reguł równości i sprawiedliwości, w następujący sposób:

- możliwość trzykrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które dwukrotnie nie zdały egzaminu, lecz do niego przystąpiły,
- możliwość dwukrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie zdały egzaminu w pierwszym terminie i nie przystąpiły do egzaminu w drugim terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia,
- możliwość jednokrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie przystąpiły do egzaminu w pierwszym terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia.

Projektowany art. 33 ust. 3a ustawy o KSSiP przewiduje, że aplikant aplikacji sędziowskiej, który nie zdał egzaminu sędziowskiego w wyznaczonym terminie, będzie mógł ponownie dwukrotnie przystąpić do egzaminu sędziowskiego. Zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy o KSSiP, który w zakresie aplikantów odsyła do art. 33 ustawy o KSSiP, analogiczne uprawnienie przysługiwać będzie aplikantom aplikacji prokuratorskiej.

Projektowane przepisy różnicują przy tym okres, w jakim aplikant może ponownie przystąpić do egzaminu. Aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego po raz pierwszy, będzie mógł ponownie przystąpić do tego egzaminu w bezpośrednio kolejnym terminie (tj. terminie, w którym do egzaminu przystępują aplikanci z kolejnego rocznika aplikacji), natomiast aplikant, który dwukrotnie nie zdał egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego, będzie mógł przystąpić ponownie do egzaminu nie później niż w ciągu 5 lat od dnia ukończenia aplikacji.

Uprawnienie do przystąpienia do egzaminu po raz trzeci nie będzie natomiast przysługiwać aplikantowi, który nie przystąpił do egzaminu w wyznaczonym terminie i nie uzyskał zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w późniejszym terminie lub który bez usprawiedliwienia odstąpił od egzaminu w czasie jego trwania (dotyczy egzaminu, do którego aplikant przystępował po raz pierwszy bądź po raz drugi).

Jednocześnie Dyrektor KSSiP może udzielić aplikantowi, na jego wniosek, zezwolenia na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym, jeżeli uzna, że choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna uniemożliwiają przystąpienie do egzaminu lub jego ukończenie.

Jak wskazano w pkt 1 OSR, ukończenie aplikacji stanowi podstawę do objęcia stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze w przypadku zdania egzaminów sędziowskiego albo prokuratorskiego. Zauważenia również wymaga, że już na etapie zarządzania naboru na aplikacje, które trwają 36 miesięcy albo 18 miesięcy (w zależności od formuły ich odbywania), zarządzany jest limit przyjęć na poszczególne aplikacje, a w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są analizy związane z zabezpieczeniem odpowiednich liczb stanowisk asesorskich w sądach

² Dz. U. z 2017 r. poz. 1139, z późn. zm.

i prokuraturze, aby zapewnić egzaminowanym aplikantom ich objęcie po zdanym egzaminie. Mając na uwadze powyższe, oczekiwaną postawą kandydatów na aplikantów KSSiP, a w szczególności osób, które już status aplikanta KSSiP uzyskały, jest przystąpienie do egzaminów zawodowych po ukończeniu aplikacji. Termin tych egzaminów jest skorelowany z dniem ukończenia aplikacji, albowiem aplikanci przystępują do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego nie później niż w terminie miesiąca od dnia ukończenia tych aplikacji. Aplikantom przysługuje 30 kolejnych dni kalendarzowych wolnych od zajęć i praktyk bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, a okres ten wlicza się do czasu trwania aplikacji wraz z zachowaniem prawa do wypłaty stypendium³.

Podkreślenia zatem wymaga, że odbywanie aplikacji w KSSiP nie stanowi celu samego w sobie, a zadaniem KSSiP jest prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których istotą jest uzyskanie przez aplikantów niezbędnej wiedzy i praktycznego przygotowania do zajmowania właśnie stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury.

Stąd od aplikantów KSSiP – którzy nie ponoszą kosztów związanych z odbywaniem aplikacji, a w jej trakcie uzyskują stypendium (aplikacja sędziowska albo prokuratorska) albo korzystają z uprawnień związanych z możliwością łączenia pracy zawodowej na stanowiskach referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora z odbywaniem aplikacji (aplikacja uzupełniająca sędziowska albo uzupełniająca prokuratorska) – oczekuje się odpowiedzialnej postawy związanej z wypełnieniem podstawowego celu, do którego prowadzi ukończenie aplikacji w KSSiP, tj. przystąpieniem do egzaminów zawodowych.

Nie znajduje natomiast uzasadnienia i podstaw do uprzywilejowania postawa tych aplikantów KSSiP, którzy z wiadomych sobie przyczyn nie uczestniczą w tym egzaminie bez złożenia wniosku w trybie art. 33 ustawy o KSSiP. Zaistnienie tej okoliczności w określonym terminie skutkuje powstaniem tożsamych konsekwencji, tj. możliwością jednorazowego uczestnictwa w tym egzaminie.

Surowsze traktowanie osób, które nie przystąpiły do egzaminu lub go przerwały bez zezwolenia, o którym mowa w art. 33 nowelizowanej ustawy o KSSiP, jest uzasadnione brakiem wypełnienia powyższego celu, z uwzględnieniem opisanych wyżej kwestii.

Taka postawa ma bowiem negatywny wpływ na sytuację kadrową w sądach i prokuraturze mimo zapewnienia w tych jednostkach odpowiedniej liczby stanowisk asesorskich i pokrycia kosztów kształcenia aplikantów ze środków publicznych, w tym wraz z przyznaniem im stypendium na czas kształcenia w przypadku aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, zapewnieniem im kadry dydaktycznej, a także zaangażowania licznych sędziów i prokuratorów w ramach sprawowanego przez nich patronatu nad aplikantami KSSiP.

Nowelizacja art. 33 w ust. 2, 3d, 4 i 5 ma na celu **ujednolicenie posługiwania się terminem liczonym w latach, a nie miesiącach**, bowiem obliczanie terminów w miesiącach powodowało trudności interpretacyjne. Projektodawca wziął pod uwagę, że termin zakończenia aplikacji jest terminem ruchomym i wpływa na termin egzaminu sędziowskiego; może wystąpić sytuacja, gdy w obecnym stanie prawnym aplikantowi zabraknie kilku dni z 60/48/36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji, aby przystąpić do egzaminu.

Takie sytuacje występowały przy obecnej treści art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP, który wprowadza aplikantów w błąd – sugerując, że ponowne przystąpienie do egzaminu możliwe jest w ciągu 36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji (w trzech kolejnych latach kalendarzowych, gdy egzamin jest organizowany), podczas gdy w praktyce, mając na uwadze, że egzamin sędziowski i prokuratorski organizowane są w pewnym odstępie czasowym od ukończenia aplikacji – termin 36 miesięcy, oznacza, że przystąpienie do tych egzaminów jest *de facto* możliwe jedynie w terminach dwóch kolejnych egzaminów.

Powyższe przemawia, za odwołaniem się do lat kalendarzowych od roku ukończenia aplikacji sędziowskiej. W związku z powyższym **w obrębie art. 33 terminy określono w latach, a nie w miesiącach**. Z przyczyn racjonalnych i słusznościowych 18-miesięczny termin liczony od dnia zakończenia egzaminu został zastąpiony terminem rocznym, w którym aplikant nie później niż w terminie 30 dni od dnia ustania przyczyny uzasadniającej nieprzystąpienie do egzaminu sędziowskiego może złożyć wniosek o zezwolenie na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym. Roczny termin jest bowiem wystarczający i odpowiedni, a ponadto w sposób właściwy zabezpiecza interesy aplikanta, który wskutek choroby, wypadku losowego lub innej udokumentowanej przez siebie przyczyny nie miał możliwości przystąpienia do egzaminu w terminie. Z drugiej strony, wniosek ten powinien być złożony w rozsądnym odstępie czasowym, aby zagwarantować aplikantowi realizację uprawnień określonych w nowelizowanym art. 33 ustawy o KSSiP. Wobec braku odnotowania skarg związanych z nieudzieleniem przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie, w ocenie projektodawcy, proponowana w tym zakresie regulacja nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, w sytuacji gdy z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o KSSiP aplikanci korzystali w znikomym, marginalnym wymiarze.

³ Por. art. 32 ust. 1, art. 34 ust. 1, art. 37h ust. 2, art. 40b ust. 2 i 3 ustawy o KSSiP.

Uwzględniając, że w poprzednich rocznikach aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej są aplikanci, którzy dwukrotnie przystąpili do egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego i nie zdali tego egzaminu, proponuje się **przyznanie możliwości ponownego przystąpienia do egzaminu** także tym osobom.

Zgodnie z projektowanym art. 2 ustawy aplikanci, którzy w latach 2013–2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, będą mogli ponownie jeden raz przystąpić do egzaminu w jednym z terminów wyznaczonych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie nowelizacji.

Wskazać należy, że proponowane rozwiązanie dopuszczające przystąpienie po raz trzeci do egzaminu pozwoli na poszerzenie kręgu osób uprawnionych o ubieganie się o stanowiska asesorskie w sądach, a tym samym służyć będzie poprawie sytuacji kadrowej w wymiarze sprawiedliwości i korzystnie wpłynie na dynamikę prowadzonych postępowań.

Jednocześnie wejście w życie projektowanych zmian może korzystnie wpłynąć na zwiększenie efektywności systemu szkolenia i pozwoli lepiej wykorzystać potencjał inwestycji publicznej w aplikanta.

Ponadto zauważenia wymaga, że aktualna treść art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP umożliwia aplikantom KSSiP, którzy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, ponowne do niego przystąpienie w terminie 36 miesięcy od ukończenia aplikacji.

Mając na uwadze zbliżający się termin egzaminów zawodowych w 2026 r. oraz aktualny stan prac legislacyjnych nad niniejszym projektem, wskazać należy, że projektowany art. 33 ust. 3b ustawy o KSSiP nie powinien obejmować aplikantów, którzy dotychczas nie zdali egzaminów zawodowych w pierwszym terminie, albowiem byłoby oni zobowiązani

do przystąpienia do egzaminu w lutym 2026 r., w sytuacji gdy aktualnie termin ten wynosi 36 miesięcy i nie ma pewności, w jakiej odległości czasowej przed 3–4 lutego 2026 r. projektowana ustawa wejdzie w życie.

Wobec powyższego **dodano przepis przejściowy** o następującej treści: „Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i po raz pierwszy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, do egzaminu sędziowskiego przystępują w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a, a do egzaminu prokuratorskiego – w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak nie później niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.”.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowane rozwiązanie ze względu na stopień szczegółowości nie było poddawane analizie prawnoporównawczej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Aplikanci KSSiP	870 osób (na dzień 29.07.2025 r.)	Dane KSSiP	Możliwość trzykrotnego zdawania egzaminu przez osoby, które dwukrotnie nie zdały egzaminu, lecz do niego przystąpiły. Możliwość dwukrotnego zdawania egzaminu przez osoby, które nie zdały egzaminu w pierwszym terminie i nie przystąpiły do egzaminu w drugim terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia. Możliwość jednokrotnego zdawania egzaminu przez osoby, które nie przystąpiły do egzaminu w pierwszym terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia.
Aplikanci KSSiP, którzy zdawali egzamin sędziowski i prokuratorski w latach 2013–2025 i nie zdali go dwukrotnie	66 osób, w tym: 36 – egzamin sędziowski, 30 – egzamin prokuratorski (na dzień 06.10.2025 r.)	Dane KSSiP	Możliwość ponownego przystąpienia do egzaminu.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677). W trybie ww. ustawy nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów. Projekt w ramach opiniowania i konsultacji został przekazany do:

1. Prokuratury Krajowej,
2. Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,
3. Sądu Najwyższego,
4. Krajowej Rady Sądownictwa,
5. Rzecznika Praw Obywatelskich,
6. Naczelnej Rady Adwokackiej,
7. Krajowej Rady Radców Prawnych,
8. Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
9. Sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych,
10. Prokuratur regionalnych, prokuratur okręgowych i prokuratur rejonowych,
11. Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Votum,
12. Stowarzyszenia Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej,
13. Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”,
14. Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”,
15. Stowarzyszenia Sędziów „Themis”.

Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych trwał 7 dni. Krótki termin na przedstawienie stanowiska spowodowany był okolicznością, że ustawa powinna wejść w życie przed dniem pisemnych egzaminów sędziowskich i prokuratorskich, które zostały wyznaczone na 3 i 4 lutego 2026 r. – egzamin sędziowski oraz 5 i 6 lutego 2026 r. – egzamin prokuratorski.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostały omówione w raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2026 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.
---------------------	---

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana zmiana ma na celu wprowadzenie trzeciego terminu podejścia do egzaminów zawodowych przy zachowaniu reguł równości i sprawiedliwości. Z uwagi na liczbę aplikantów uprawnionych do skorzystania z możliwości dodatkowego terminu podejścia do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego nie przewiduje się istotnego zwiększenia kosztów przeprowadzenia tych egzaminów. Wydaje się jednak, że odpowiednie umowy zawarte przez Dyrektora KSSiP będą wymagać aneksowania z uwagi na konieczność zapewnienia odpowiednich parametrów informatycznych lokalu dla części pisemnej tych egzaminów. Ponadto wobec regulacji określonej w art. 41c ust. 2 pkt 3 ustawy o KSSiP, zgodnie z którą aplikant, który nie zdał egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, nie ma obowiązku
--	--

	zwrotu stypendium, w przypadku gdy w okresie 6 lat po dniu ukończenia aplikacji co najmniej przez 3 lata był zatrudniony w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze, nie przewiduje się bezpośredniego wpływu niniejszej nowelizacji na wysokości wpływów z tytułu zwrotów stypendium, co należy do okoliczności bardzo rzadkich i jest związane częściej z przesłanką skreślenia aplikanta z listy aplikantów w toku odbywanej aplikacji, co też należy do zdarzeń o marginalnym występowaniu.
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2026 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze	Wejście w życie projektowanych rozwiązań – wprowadzenie trzeciej możliwości podejścia do egzaminu – wpłynie pozytywnie na odbiorców regulacji przez możliwe istotne zmniejszenie presji związanej z egzaminem. Nie przewiduje się bezpośredniego wpływu na rodzinę, obywateli, gospodarstwa domowe oraz osoby z niepełnosprawnością i starsze.						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, jak również nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz: Zaproponowane regulacje mogą mieć wpływ na zwiększenie liczby procedur ze względu na zwiększenie liczby podejść do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego.	

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie będzie miała negatywnego wpływu na zatrudnienie. Proponowane rozwiązanie dopuszczające przystąpienie po raz trzeci do egzaminu pozwoli na poszerzenie kręgu osób uprawnionych o ubieganie się o stanowiska asesorskie w sądach, a tym samym służyć będzie poprawie sytuacji kadrowej w wymiarze sprawiedliwości i korzystnie wpłynie na dynamikę prowadzonych postępowań.
--

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Proponowane rozwiązanie dopuszczające przystąpienie po raz trzeci do egzaminu pozwoli na poszerzenie kręgu osób uprawnionych o ubieganie się o stanowiska asesorskie w sądach, a tym samym służyć będzie poprawie sytuacji kadrowej w wymiarze sprawiedliwości i korzystnie wpłynie na dynamikę prowadzonych postępowań.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Planuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Efekty wejścia w życie projektowanych rozwiązań będą natychmiastowe i nie wymagają pomiaru.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			
Brak.			

**Raport z konsultacji publicznych i opiniowania do
projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (UD325)**

I. Informacje ogólne.

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie obowiązku określonego w § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408), zgodnie z którym organ wnioskujący sporządza raport z konsultacji obejmujący omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania.

II A. Przebieg opiniowania.

Pismami z dnia 6 listopada 2025 r. projekt ustawy został skierowany do opiniowania. Podmioty, którym projekt ustawy został przedstawiony w ramach opiniowania z prośbą o zgłoszenie uwag w terminie 7 dni od dnia udostępnienie projektu to:

- sądy apelacyjne, sądy okręgowe i sądy rejonowe,
- prokuratury regionalne, prokuratury okręgowe i prokuratury rejonowe,
- Prokuratura Krajowa,
- Sąd Najwyższy,
- Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury,
- Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,
- Krajowa Rada Sądownictwa,
- Rzecznik Praw Obywatelskich,
- Naczelna Rada Adwokacka,
- Krajowa Rada Radców Prawnych.

II B. Przebieg konsultacji publicznych.

Pismem z dnia 6 listopada 2025 r. projekt ustawy został skierowany do konsultacji publicznych. Podmioty, którym projekt ustawy został przedstawiony w ramach konsultacji publicznych z prośbą o zgłoszenie uwag w terminie 7 dni od dnia udostępnienie projektu to:

- 1) Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Votum,
- 2) Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”,
- 4) Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”,
- 5) Stowarzyszenie Sędziów „Themis”.

III A. Omówienie wyników przeprowadzonego opiniowania.

Uwagi do projektu ustawy w ramach opiniowania zgłosiły następujące podmioty:

- Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu,
- Prezes Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim,
- Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu,
- Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu,
- Wiceprezes Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Wszystkie uwagi zostały przeanalizowane oraz zostały szczegółowo omówione w tabeli do raportu z konsultacji publicznych i opiniowania stanowiącej załącznik do Oceny Skutków Regulacji.

III B. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych.

Uwagi do projektu ustawy w ramach konsultacji publicznych zgłosili: Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Votum oraz osoba fizyczna za pośrednictwem komentarza zamieszczonego w systemie legislacja.rcl.gov.pl. Uwagi zostały przeanalizowane oraz szczegółowo omówione w tabeli do raportu z konsultacji publicznych i opiniowania stanowiącej załącznik do Oceny Skutków Regulacji.

IV. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt nie wymaga przedłożenia innym instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

V. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informację o ich braku.

Nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Załączniki:

- 1) Tabela z uwagami do projektu (UD325) – opiniowanie;
- 2) Tabela z uwagami do projektu (UD325) – konsultacje publiczne.

Tabela uwag – opiniowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (UD325).

L.p.	Zgłaszający	Art.	Treść uwag	Stanowisko
1.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury	Art. 1	1. Uwaga do proponowanego art. 33 ust. 3b ustawy o KSSiP Uregulowanie prawne przewidujące obowiązek ponownego zdawania egzaminu bezpośrednio w kolejnym terminie z aplikantami kolejnego rocznika należy ocenić pozytywnie. Jednakowoż, z uwagi na treść obowiązującego art. 33 ust. 4 w zw. z aktualną treścią art. 33 ust. 3 ustawy o KSSiP, konieczne jest wprowadzenie zapisu, że proponowany przepis art. 33 ust. 3b nie obejmie aplikantów, którzy ukończyli aplikację przed wejściem w życie niniejszej ustawy zmieniającej (chodzi o aplikantów z II AUS i AUP, III AUS i AUP, IV AUS i AUP, XI AS i AP, XII AS i AP oraz XIII AS i AP – wszyscy wymienieni aplikanci ukończyli aplikację przed dniem 31 stycznia 2025 r.), aktualnie bowiem ww. aplikanci, którzy nie zdali egzaminu mogą do niego ponownie przystąpić w terminie 36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji (dwukrotne niezdanie egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego nie musiało nastąpić – jak błędnie wskazano w uzasadnieniu projektu – w odstępie jednego roku kalendarzowego i są tacy aplikanci). Przy czym należy mieć też na względzie, że może wystąpić sytuacja, że przed wejściem w życie ustawy zmieniającej (nie jest znana dokładna data), aplikację ukończą jeszcze aplikanci V AUS i AUP – termin ukończenia tych aplikacji to odpowiednio 20 stycznia 2026 r. i 13 stycznia 2026 r. oraz aplikanci XIV AS i AP – termin ukończenia tych aplikacji to 30 stycznia 2026 r.). W tym kontekście do rozważenia poddajemy wprowadzenie regulacji, że proponowany art. 33 ust. 3b nie obejmie aplikantów, którzy ukończyli aplikację przed dniem 1 lutego 2025 r. (aplikanci z II AUS i AUP, III AUS i AUP, IV AUS i AUP, XI AS i AP, XII AS i AP oraz XIII AS i AP – to aplikanci, którzy ukończyli aplikację przed dniem 31 stycznia 2025 r., a których może dotyczyć dyspozycja obowiązującego art. 33 ust. 4). 2. Uwaga do proponowanych art. 33 ust. 3d i ust. 5 oraz do obowiązującego art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP Przy okazji regulacji warto wprowadzić zapis „w ciągu kolejnych lat kalendarzowych od roku ukończenia aplikacji sędziowskiej”, w miejsce „nie później niż w ciągu 60/48/36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji”. Termin zakończenia aplikacji jest terminem ruchomym i wpływa na termin egzaminu sędziowskiego; może wystąpić sytuacja, gdy aplikantowi zabraknie kilku dni z 60/48/36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji, aby przystąpić do egzaminu. Takie sytuacje występowały przy obecnej treści art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP, który wprowadza aplikantów w błąd – sugerując, że ponowne przystąpienie do egzaminu możliwe jest w ciągu 36 miesięcy od dnia ukończenia aplikacji (w trzech kolejnych latach kalendarzowych, gdy egzamin jest organizowany), podczas gdy w praktyce, mając na uwadze, że egzamin sędziowski i prokuratorski organizowane są	Ad 1. Aktualna treść art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP umożliwia aplikantom KSSiP, którzy nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego ponowne do niego przystąpienie w terminie 36 miesięcy od ukończenia aplikacji. Mając na uwadze zbliżający się termin egzaminów zawodowych w 2026 r. należy podzielić stanowisko Dyrektora KSSiP, zgodnie z którym projektowany art. 33 ust. 3b ustawy o KSSiP nie powinien obejmować aplikantów, którzy dotychczas nie zdali egzaminów zawodowych w pierwszym terminie, albowiem byłoby oni zobowiązani do przystąpienia do egzaminu w lutym 2026 r. w sytuacji, gdy aktualnie termin ten wynosi 36 miesięcy i nie ma pewności, czy, a jeśli tak, to w jakiej odległości czasowej przed 3-4 lutego 2026 r. projektowana ustawa wejdzie w życie. Zaproponowano dodanie przepisu przejściowego o następującej treści: „Art. 3. Aplikanci, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego po raz pierwszy, przystępują do egzaminu sędziowskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a albo do egzaminu prokuratorskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak nie później niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.”. Ad 2. Projektodawca dokonał zmian w ust.: 2 (tj. roku), 3d (tj. 5 lat), 4 (tj. 3 lata) i 5 (tj. 4 lata) poprzez określenie terminów rocznych. W ocenie projektodawcy nie jest jednak zasadne skrócenie obowiązujących aktualnie i przyjętych w projekcie terminów, zgodnie z wnioskiem Dyrektora KSSiP, a konieczność świadczenia pracy w okresie poprzedzającym przystąpienie do egzaminów zawodowych w sądownictwie bądź w prokuraturze (dla zwolnienia się z obowiązku zwrotu stypendium w przypadku uzyskania negatywnego wyniku egzaminu w trzecim terminie) nie uzasadnia przyjęcia zmian wnioskowanych przez Dyrektora KSSiP, a przeciwnie – zapewnia utrzymanie kontaktu zawodowego aplikanta ze środowiskiem pracy i tematyką zadań, które będzie realizować w przypadku zdania przedmiotowych egzaminów, w czasie, w którym do tego egzaminu czyni przygotowania. Ponadto, to do decyzji aplikanta należy wybór terminu, w którym do egzaminu zamierza przystąpić.

			w pewnym odstępie czasowym od ukończenia aplikacji – termin 36 miesięcy, oznacza, że przystąpienie do tych egzaminów jest de facto możliwe jedynie w terminach 2 kolejnych egzaminów. Powyższe przemawia, za odwołaniem się do lat kalendarzowych od roku ukończenia aplikacji sędziowskiej. Termin, w którym po raz ostatni aplikant mógłby przystąpić do egzaminu winien być przy tym krótszy niż określony w proponowanych art. 33 ust. 3d i art. 33 ust. 5 ustawy o KSSiP. Wymagałoby to również skrócenia okresu przewidzianego w ust. 4 art. 33 ustawy o KSSiP. Zauważyć też należy, że z uwagi treść art. 41c ust. 2 pkt 3 ustawy o KSSiP możliwość zdawania po raz ostatni egzaminu sędziowskiego w terminie określonym w proponowanym art. 33 ust. 3d będzie wiązało się - w celu uniknięcia ewentualnego zwrotu stypendium – z koniecznością zatrudnienia się przez aplikanta w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze, jeszcze przed przystąpieniem po raz trzeci do egzaminu.	
2.	Sędzia SO Sosnowiec	Art. 1	1. Wprowadzenie trzeciego podejścia do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego po dwóch „nieudanych podejściach” powinno zostać obwarowane warunkiem wykonywania pracy odpowiednio: referendarza sądowego lub asystenta sędziego, albo asystenta prokuratora - przez okres co najmniej 2 lat, a do trzeciego terminu nie można byłoby podejść wcześniej niż 2 lata i nie później niż 4 lata od niezdanego egzaminu poprawkowego; tylko w ten sposób możliwe jest praktyczne, rzetelne i merytoryczne przygotowanie się aplikantów, którzy aż dwukrotnie nie zdali końcowych egzaminów; trzeci termin egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego winien być regulacją wyjątkową, a osoby, które dwukrotnie ich nie zdały wymagają zdecydowanie dłuższego praktycznego przygotowania w sądach lub prokuraturach; 2. Należy wskazać, że nie każdy aplikant musi zdać z pozytywnym wynikiem egzamin sędziowski albo prokuratorski, mimo że z powodzeniem ukończył którąś z aplikacji, gdyż egzaminy końcowe weryfikują praktycznie kandydatów na asesorów sądowych i prokuratorskich, zwłaszcza, że prawie zawsze obowiązywała regulacja dotycząca jednokrotnej możliwości poprawy niezdanego końcowego egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego (i dalej obowiązuje np. na aplikacji legistycznej); z kolei to, że dość duża liczba aplikantów w 2025 r. nie zdała końcowych egzaminów nie może uzasadniać wprowadzania zmian, będących reakcją na jednostkowe przypadki (zwłaszcza, że postulaty zmian pojawiły się wśród aplikantów dopiero właśnie w 2025 r.); takich zmian nie może też powodować kryzys w zakresie „praworządności” i brak ogłaszania konkursów na wolne stanowiska sędziowskie; 3. Nie można zgodzić się z uzasadnieniem projektu zmian, a mianowicie, że dotychczasowa „regulacja nie uwzględnia w wystarczającym stopniu różnych okoliczności życiowych, które mogą wystąpić po stronie aplikantów, a które utrudniają bądź uniemożliwiają im właściwe przygotowanie się do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego”; trzeba podkreślić, że dość długi czas trwania aplikacji (zarówno w formie zwykłej,	Pkt 1. W ocenie projektodawcy dwukrotny brak zdania egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego nie jest immanentnie związany z nieodpowiednim doświadczeniem praktycznym aplikanta. Natomiast konieczność świadczenia pracy w okresie poprzedzającym przystąpienie do egzaminów zawodowych w sądownictwie bądź w prokuraturze – dla zwolnienia się z obowiązku zwrotu stypendium w przypadku uzyskania negatywnego wyniku egzaminu w trzecim terminie (art. 41c ust. 2 pkt 3 ustawy o KSSiP) – stanowi odpowiednią i wystarczającą regulację w tym zakresie. Pkt 2-4. Wprowadzenie możliwości zdawania egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego po raz trzeci jest rozwiązaniem kompromisowym, uwzględniającym kwalifikacje merytoryczne, w tym znaczący wysiłek aplikantów związany z zaliczeniem wszystkich sprawdzianów i praktyk w trakcie aplikacji, która jest finansowana ze środków publicznych oraz umożliwia reakcję na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury w racjonalnym okresie od ukończenia przez nich aplikacji.

			jak uzupełniającej z dodatkowym czasem 1 miesiąca przed pierwszym terminem egzaminu, a następnie rok przygotowań do egzaminu poprawkowego, w przypadku niezdania go pierwszy raz), wbrew argumentom z uzasadnienia projektu zmian, pozwala aplikantom na rzetelne i systematyczne przygotowanie się do końcowych egzaminów, a w przypadku przeszkód życiowych zawsze można wystąpić o zawieszenie w prawach i obowiązkach aplikanta (art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury) i po ich ustaniu później kontynuować aplikację (art. 42 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury); zresztą takie przeszkody życiowe są obecnie podstawą do uzyskania zgody Dyrektora KSSiP na przystąpienie do egzaminu w późniejszym terminie, przy zachowaniu jego statusu jako pierwszego terminu (art. 33 ust. ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury); sama powaga urzędu sędziego i prokuratora oraz konieczność posiadania najwyższych kwalifikacji merytorycznych do wykonywania pracy w tych zawodach oraz odporności na wszelkiego rodzaju sytuacje stresowe sprawia, że końcowe egzaminy na aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej można było do tej pory powtórzyć tylko raz; 4. wprowadzenie możliwości zdawania egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego po raz trzeci, bez żadnych dodatkowych warunków, automatycznie może spowodować obniżenie poziomu merytorycznego przyszłych sędziów i prokuratorów i być „pretekstem” do wprowadzania kolejnych „terminów”, jak w przypadku aplikacji korporacyjnych innych zawodów prawniczych.	
3.	Prezes SR w Piotrkowie Trybunalskim	Art. 1	Projekt z dnia 6 listopada 2025 r. co do zasady pozostaje kierunkowo słuszny. Wstępując się w zdania absolwentów KSSiP należy tylko zauważyć, że regulacja ujęta art. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej (dodany punkt 3b i 3c do art. 33 ustawy) proponuje nadto restrykcyjny termin. Zaproponowana regulacja sprowadza się w istocie do tego, iż osoby, które w 2025 roku (i wcześniej) po raz pierwszy uzyskały negatywny wynik z egzaminu sędziowskiego będą zobligowane do przystąpienia do egzaminu w roku bezpośrednio następującym (tj. roku 2026), a jedyną możliwością odstąpienia od tego obowiązku będzie uzyskanie zgody Dyrektora KSSiP limitowanej jedynie trzema wąskimi przypadkami. Prognozując wejście w życie nowelizacji przed egzaminem sędziowskim organizowanym w 2026 roku powstaje niebezpieczeństwo, iż osoby, które uzyskały wynik negatywny w roku 2025 roku i wcześniej – polegając na obecnym brzmieniu art. 33 ust. 4 ustawy o KSSiP, a zatem uznając, że obecnie mają możliwość przystąpienia do egzaminu poprawkowego w okresie 36 miesięcy od ukończenia aplikacji nie podjęły należytych przygotowań merytorycznych. Nałożenie wymogu przystąpienia do egzaminu w roku bezpośrednio kolejnym, pod rygorem (co do zasady) utraty jednego z potencjalnych terminów poprawkowych, rodzi obawy, iż cel nowelizacji nie zostanie osiągnięty. Można bowiem wnioskować, że zmiana ma na celu zwiększenie	W projekcie uwzględniono przepis przejściowy o następującej treści: „Art. 3. Aplikanci, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego po raz pierwszy, przystępują do egzaminu sędziowskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a albo do egzaminu prokuratorskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak nie później niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.”.

			szans absolwentów Szkoły, na uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu i zasilenie kadru orzeczniczej sądów powszechnych. Należy poddać pod rozagę przyjęcia następujących rozwiązań, jako alternatywnych: - wydłużenie terminu do obecnie obowiązujących 36 miesięcy, - wprowadzenie przepisów przejściowych dotyczących tych absolwentów, którzy uzyskali negatywny wynik z egzaminu sędziowskiego w okresie 36 miesięcy poprzedzających wejście w życie nowelizacji. Jednocześnie pragnę zaznaczyć, iż zgłoszenie ich po wyznaczonym terminie, wynika z określonego bardzo krótkiego terminu na ich zgłoszenie.	
4.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury	Art. 2	Uwaga do proponowanego art. 2 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP. Proponujemy rozważenie rezygnacji z warunku wyłączonego, dotyczącego braku możliwości przystępowania do egzaminu sędziowskiego przez tzw. osoby z zewnątrz (referendarze/asystenci). Może on być postrzegany jako dyskryminujący, ponieważ różnicuje status aplikantów w zależności od tego, czy w przeszłości zdawali oni egzamin na innej podstawie prawnej. Dodatkowo przemawiają za tym względy organizacyjne w postaci braku konieczności weryfikacji osób przystępujących do egzaminu. Proponowany przepis może przy tym budzić wątpliwości co do jego zasadności zastosowania, w odniesieniu do osób, które zanim rozpoczęły aplikację uzupełniającą sędziowską, przystępowały do egzaminu korzystając ze statusu asystenta sędziego albo referendarza sądowego i go nie zdały, a następnie ukończyły aplikację sędziowską uzupełniającą. Te osoby również nie miałyby możliwości skorzystania z wprowadzanej regulacji. Termin, w którym aplikanci, którzy w latach 2013-2025 dwukrotnie nie zdali egzaminu i będą mogli ponownie do niego przystąpić powinien być krótszy: optymalnym okresem jest 36 miesięcy.	Art. 2 otrzymał nowe brzmienie: „Art. 2. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy w latach 2013-2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, mogą ponownie przystąpić do tego egzaminu w terminach wyznaczanych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”
5.	Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu za pośrednictwem Prokuratury Regionalnej w Krakowie /	Art. 2	Projektowany art. 2 ustawy przewiduje przyznanie aplikantom, którzy w latach 2013–2025 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego, możliwości jednorazowego ponownego przystąpienia do egzaminu w ciągu 60 miesięcy od wejścia w życie nowelizacji. Jednocześnie projekt wyłącza z tego uprawnienia osoby, które przystąpiły już wcześniej do egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego, korzystając z uprawnień przysługujących im jako referendarzom sądowym, asystentom sędziów lub asystentom prokuratorów, będąc jednocześnie absolwentem aplikacji w KSSiP. Wskazane wyłączenie należy ocenić negatywnie. Prowadzi ono do nieuzasadnionego różnicowania sytuacji osób, które – choć spełniły wymogi merytoryczne i formalne (ukończyły aplikację w KSSiP, zdały egzamin) – nie zostały wpisane na listę kwalifikacyjną egzaminowanych aplikantów i nie przysługiwało im prawo wyboru etatu asesorskiego, ponieważ zdały egzamin w trybie przewidzianym dla asystentów i referendarzy.	Art. 2 otrzymał nowe brzmienie: „Art. 2. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy w latach 2013-2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, mogą ponownie przystąpić do tego egzaminu w terminach wyznaczanych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”

			Projektowana regulacja: 1. Narusza zasadę równego traktowania. Osoby, które przystąpiły do egzaminu jako asystenci czy referendarze, posiadając jednocześnie status absolwenta aplikacji KSSiP, i uzyskały wynik pozytywny, są traktowane gorzej niż aplikanci, którzy egzaminu nie zdali nawet dwukrotnie. Wyłączenie ich z dodatkowej szansy – choćby nawet poprzez zagwarantowanie możliwości ujęcia w liście egzaminacyjnej egzaminowanych aplikantów KSSiP najbliższych roczników, stoi w sprzeczności z zasadą równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji), gdyż pozbawia ich możliwości skorzystania z uprawnienia przysługującego osobom w obiektywnie mniej korzystnej sytuacji egzaminacyjnej. 2. Pomija faktyczny cel nowelizacji. Celem projektowanej regulacji – jak wynika z jej uzasadnienia – jest umożliwienie uporządkowania sytuacji osób, które z różnych przyczyn nie zakończyły procesu egzaminacyjnego sukcesem. Osoby, które zdały egzamin w trybie asystenckim lub referendarskim, posiadając jednocześnie status absolwenta KSSiP, lecz nie zostały wpisane na listę kwalifikacyjną i nie posiadały prawa wyboru etatu asesorskiego, znajdują się w równie trudnej sytuacji życiowej i zawodowej. Ich wykluczenie niweczy ratio legis przepisu. 3. Wprowadza nieproporcjonalne ograniczenie praw nabytych. Osoby, które uzyskały wynik pozytywny z egzaminu, wykazały się odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi. Odmowa przyznania im dodatkowego uprawnienia, które przysługiwać będzie osobom dwukrotnie egzaminu niezdany, jest nieproporcjonalna i prowadzi do nieuzasadnionej utraty możliwości rozwoju zawodowego. 4. Faworyzuje grupę o niższych wynikach egzaminacyjnych kosztem osób, które zdały egzamin. Paradoksalnie projekt premiuje osoby, które nie zdały egzaminu, jednocześnie penalizując tych, którzy egzamin zdali, lecz z przyczyn proceduralnych lub porządkowych nie zostali wpisani na listę. Jest to rozwiązanie sprzeczne z zasadami uczciwego i przejrzystego dostępu do zawodów prawniczych. 5. Tworzy stan prawny prowadzący do trwałej nierówności zawodowej. Wykluczenie tej kategorii osób z dodatkowej szansy egzaminacyjnej może prowadzić do trwałego zamknięcia im drogi do zawodów sędziego lub prokuratora – mimo że wykazali się umiejętnościami pozwalającymi na zdanie egzaminu. Takie działanie stoi w sprzeczności z zasadami sprawiedliwości proceduralnej i z konstytucyjną zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa. W świetle powyższego wyłączenie z projektu nowelizacji osób, które posiadają status absolwenta KSSiP, przystąpiły do egzaminu jako asystenci sędziów, asystenci prokuratorów lub referendarze sądowi, zdały egzamin, lecz nie zostały wpisane na listę kwalifikacyjną, należy ocenić negatywnie. Projektowana regulacja w obecnym kształcie: – narusza zasadę równego traktowania, – jest sprzeczna z celami nowelizacji,	
--	--	--	--	--

			– ma charakter nieproporcjonalny, – prowadzi do nieuzasadnionego pokrzywdzenia osób o potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych. Postuluje się zatem uchylenie projektowanego wyłączenia lub wprowadzenie przepisu uwzględniającego prawa osób, które zdały egzamin w trybie asystenckim lub referendarskim, posiadają status absolwenta KSSiP, lecz nie znalazły się na liście kwalifikacyjnej egzaminowanych aplikantów, tak aby zapewnić zgodność projektowanej ustawy z zasadami równości, proporcjonalności i sprawiedliwości proceduralnej.	
6.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa Prokuratury	Art. 3	Uwaga organizacyjna Wejście w życie ustawy tuż przed egzaminem sędziowskim może spowodować problemy organizacyjne. Jak wskazuje Dział Informatyczny, obecna liczba uprawnionych do przystąpienia do egzaminu sędziowskiego w roku 2026 (294 osoby), przy obecnych warunkach systemu i urządzeń serwerowych już jest wartością krytyczną.	Jakkolwiek udział w egzaminie sędziowskim i egzaminie prokuratorskim znacznej liczby zdających stwarza trudności organizacyjne, głównie o charakterze informatycznym wobec faktu przeprowadzenia części pisemnej z wykorzystaniem komputerów i sieci internetowej, to podejmowane przez KSSiP działania, w tym związane z wyborem miejsca przeprowadzenia egzaminów zawodowych i stworzeniem odpowiedniego zaplecza technicznego nie sprzeciwiają się niniejszej nowelizacji. Dodatkowo, w ocenie projektodawcy, nie należy spodziewać się zwiększonego udziału aplikantów w egzaminach zawodowych w 2026 r., wobec trwającego aktualnie stanu niepewności w odniesieniu do wejścia w życie projektowanych norm.
7.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury	Uwaga ogólna	Potrzeba uchylenia art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze Jednocześnie uprzejmie wskazujemy na potrzebę uchylenia art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze. Obecnie asystenci prokuratorów, którzy nie ukończyli aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej mogą przystępować do egzaminu prokuratorskiego na podstawie art. 179 § 1 i § 1a ustawy Prawo o prokuraturze bez ograniczeń, natomiast asystenci sędziów i referendarze sądowi nie mogą już przystąpić do egzaminu sędziowskiego bez ukończonej aplikacji. Po wprowadzeniu aplikacji uzupełniającej sędziowskiej uchylono bowiem przepis umożliwiający asystentom sędziów i referendarzom sądowym zdawanie egzaminu sędziowskiego (taka możliwość była przewidziana do dnia 31 grudnia 2023 r. na podstawie art. 19 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o KSSiP, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. z 217 r. poz. 1139, ze zm.). Art. 179 § 1 i § 1a ustawy - Prawo o prokuraturze pozostawiono bez zmian. Pozostawienie przepisu dotyczącego możliwości zdawania egzaminu prokuratorskiego przez asystentów prokuratorów w ustawie Prawo o prokuraturze jako art. 179 § 1 oraz § 1a – rodzi także ten problem, że aplikanci aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej (AUP), którzy nie zdali egzaminu prokuratorskiego – mogą rokrocznie przystępować do tego egzaminu, jako asystenci prokuratora. Tymczasem aplikant aplikacji uzupełniającej sędziowskiej (AUS), będący referendarzem sądowym lub asystentem sędziego, który nie zda egzaminu sędziowskiego, możliwości przystąpienia do egzaminu sędziowskiego, jako	Uwaga de lege ferenda. Wobec pilnego charakteru niniejszej nowelizacji, zakres przedmiotowy zmian w ustawie o KSSiP ograniczony jest wyłącznie do niezbędnych zmian ustawowych w celu wprowadzenia możliwości trzeciego terminu podejścia do egzaminu sędziowskiego i egzaminu prokuratorskiego. Przedmiotem projektu nie są objęte kwestie związane z pozbawieniem asystentów prokuratora możliwości zdawania egzaminu prokuratorskiego, co jest dopuszczalne w myśl obowiązujących aktualnie przepisów. Postulat zostanie poddany wnikliwej analizie w ramach prac objętych kolejnym projektem nowelizacji ustawy o KSSiP.

			referendarz sądowy lub asystent sędziego nie ma. Takie różnicowanie sytuacji asystentów sędziego i referendarzy sądowych oraz asystentów prokuratora wydaje się nieuzasadnione. Co więcej, pozostawienie możliwości przystępowania do egzaminu prokuratorskiego przez asystenta prokuratora, rodzi inny jeszcze problem, a mianowicie taki, że aplikant, już w trakcie aplikacji, niezależnie od jej przebiegu, może przystępować do egzaminu prokuratorskiego. Odbywanie aplikacji prokuratorskiej, w tym niezaliczenie sprawdzianów przez aplikanta AUP na aplikacji prokuratorskiej – nie wyłącza takiemu aplikantowi możliwości przystąpienia do egzaminu prokuratorskiego, jako asystentowi prokuratora. Uchylenie art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze – pozwoli na ujednolicenie zasad przystępowania do egzaminu prokuratorskiego oraz do egzaminu sędziowskiego przez asystentów prokuratorów oraz asystentów sędziów i referendarzy sądowych, a jednocześnie pozwoli uniknąć sygnalizowanych wyżej problemów. W innym przypadku wprowadzanie w ramach opiniowanego projektu możliwości przystępowania do egzaminu prokuratorskiego po raz 3 przez aplikantów KSSiP, którzy 2- krotnie nie zdali tego egzaminu, de facto znajdzie zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do aplikantów aplikacji prokuratorskiej. Aplikanci aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej, którzy 2- krotnie nie zdali egzaminu prokuratorskiego, o ile są asystentami prokuratora, będą mogli bowiem dalej przystępować do egzaminu prokuratorskiego bez ograniczeń.	
8.	SA we Wrocławiu	Uwaga ogólna	Projekt powinien zawierać zmiany dotyczące doliczenia czasu aplikacji sędziowskiej do stażu pracy w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego sędziów, tak jak w przypadku aplikacji prokuratorskiej.	Uwaga de lege ferenda. Zakresem przedmiotowej nowelizacji objęty jest wyłącznie przepis art. 33 ustawy o KSSiP, a podstawą tych prac jest wprowadzenie dodatkowej, trzeciej możliwości podejścia do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, w przypadku jego dwukrotnego niezdania. Powyższe ma na celu priorytetowe prowadzenie niniejszych prac i możliwe szybkie ich wejście w życie. Zgłoszony postulat zostanie rozważony w ramach szerszych prac analitycznych prowadzonych w przy kolejnych nowelizacjach.
9.	Wiceprezes Sądu Okręgowego w Poznaniu		Projektowana nowelizacja stanowi krok w dobrym kierunku i realizuje część postulatów od lat formułowanych przez środowisko aplikantów oraz absolwentów KSSiP. Niemniej jednak zakres proponowanych zmian jest niewystarczający – nie odpowiada w pełni ani rzeczywistym potrzebom aplikantów, ani aktualnym wyzwaniom kadrowym wymiaru sprawiedliwości. Co więcej, część rozwiązań pozostaje w sprzeczności z zasadami równości i proporcjonalności wynikającymi z Konstytucji RP. 1. Liczba podejść do egzaminu zawodowego	Pkt 1 i 3. Konsekwencją zdania egzaminów sędziowskiego albo prokuratorskiego jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze, a następnie pełnienie służby na stanowiskach sędziego i prokuratora. Takich gwarancji nie posiadają natomiast przedstawiciele innych grup zawodowych, w tym adwokatów i radców prawnych, którzy w ramach prowadzonych praktyk samodzielnie organizują swoje aktywności zawodowe, podlegając weryfikacji i swobodnemu wyborowi przez klientów. Z tych przyczyn egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski, jako stanowiące przepustkę do wykonywania zawodów prawniczych

		Proponowane dodanie jednego dodatkowego podejścia do egzaminu należy uznać za krok niewystarczający. Nie istnieją żadne racjonalne podstawy, aby trzy próby uznać za liczbę optymalną. Projekt nie uwzględnia też zróżnicowanych sytuacji życiowych kandydatów – takich jak choroba, macierzyństwo, trudności finansowe czy inne losowe okoliczności. Jednocześnie wprowadzenie sztywnego limitu trzech podejść, przy całkowitym braku takich ograniczeń w odniesieniu do innych zawodów prawniczych, narusza zasadę równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP). W konsekwencji osoby, które ukończyły najbardziej wymagającą formę kształcenia w Polsce – aplikację w KSSiP – są w gorszej sytuacji niż kandydaci z wolnych zawodów prawniczych. 2. Uzależnienie zgody na późniejsze przystąpienie do egzaminu od decyzji Dyrektora KSSiP Mechanizm udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwoleń na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym cechuje się nadmiernym rygoryzmem i nie uwzględnia pełnego spektrum uzasadnionych przypadków. Projektowane regulacje utrwalają to restrykcyjne podejście, nie przewidując ani poszerzenia katalogu przesłanek uzasadniających wydanie zezwolenia, ani wprowadzenia bardziej elastycznych rozwiązań pozwalających na uwzględnienie indywidualnej sytuacji aplikantów. 3. Arbitralny charakter limitów czasowych Wprowadzone w projekcie limity czasowe – 48 i 60 miesięcy – mają charakter arbitralny i nie znajdują merytorycznego uzasadnienia. Sam upływ czasu od zakończenia aplikacji nie może stanowić wystarczającej podstawy do wykluczenia z możliwości przystąpienia do egzaminu. Decydującym kryterium powinny być kompetencje i aktualna wiedza kandydata, a nie mechaniczne kryterium czasowe. 4. Termin wejścia w życie ustawy Z punktu widzenia praktycznego istotne jest również, by moment wejścia w życie ustawy został dostosowany do harmonogramu egzaminów zawodowych. Jeżeli ustawa zacznie obowiązywać tuż przed egzaminami sędziowskim i prokuratorskim zaplanowanymi na luty 2026 r., osoby objęte przepisami przejściowymi nie będą miały realnej możliwości przygotowania się do trzeciego podejścia. Nagłe wejście w życie przepisów przyznających jedynie jedno dodatkowe podejście może w praktyce pozbawić te osoby szansy na skorzystanie z nowej regulacji. Dlatego uzasadnione – a w świetle potrzeb kadrowych wręcz konieczne – byłoby przyznanie aplikantom większej liczby podejść (np. sześciu), co pozwoliłoby na pełne wykorzystanie potencjału absolwentów KSSiP i zapewniło szybsze uzupełnienie braków kadrowych w sądach i prokuraturach.	najwyższego społecznego zaufania, muszą być obwarowane licznymi ograniczeniami i wysokimi wymogami, aby zapewnić należyte wykwalfikowane kadry wymiaru sprawiedliwości. Chociażby z przyczyn konieczności zapewnienia tych stanowisk egzaminowanym aplikantom, egzaminy te nie mogą być nadto zdawane w nieskończoność. Dodatkowo, celem samego ogłoszenia naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest odpowiedź na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury, które są bieżące, a oczekiwaniem jest rozpoczęcie pracy przez asesorów w sądach i prokuraturze w możliwie najkrótszym terminie, stąd wprowadzenie wskutek nowelizacji możliwości trzeciego przystąpienia do egzaminów zawodowych jest działaniem preferującym potrzeby zdających, zwłaszcza wobec przyznanego im uprawnienia do przystąpienia do tego egzaminu w terminie 5 lat. W ocenie projektodawcy przyznanie aplikantom prawa do wielokrotnego zdawania tego egzaminu nie odpowiadałoby celowi działalności KSSiP, jak i wpłynęłoby negatywnie na działalność sądów związaną z nieuzasadnionym przesunięciem w czasie dopływu kadry orzeczniczej. Ponadto obowiązujące aktualnie przepisy, które umożliwiają dwukrotne zdawanie egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego korzystają z domniemania konstytucyjności. W ocenie projektodawcy rozwiązaniem zgodnym w Konstytucją RP jest zwiększenie możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego o jeden dodatkowy termin. Na powyższe stanowisko nie mają wpływu analizy finansowe, w tym związane z proponowaną odpłatnością za trzeci i kolejny termin przystąpienia do egzaminu, albowiem organizacja tych egzaminów, w tym pokrycie niezbędnych kosztów, są analizowane z wyprzedzeniem w ramach prac nad ustawą budżetową i przystępującą KSSiP wysokością dotacji podmiotowej. Wprowadzone w projekcie kryteria czasowe są powiązane z regulacjami związanymi z obowiązkiem zwrotu stypendium przez aplikanta, który nie zdał egzaminu – z możliwością zwolnienia się z tego obowiązku, gdy w okresie 6 lat po dniu ukończenia aplikacji co najmniej przez 3 lata był zatrudniony w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze. Pkt 2. Projektodawca w ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad KSSiP nie odnotował skarg związanych z brakiem udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie. Ponadto regulacja obowiązująca w tym zakresie nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, albowiem wymagany jest wniosek aplikanta, jak i przedstawienie okoliczności (tj. choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna). Ponadto z danych będących w posiadaniu MS za lata 2023-2025 wynika, że z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o KSSiP aplikanci korzystają w znikomym, marginalnym wymiarze. Pkt 4.
--	--	---	---

				Dodano przepis przejściowy o następującej treści: „Art. 3. Aplikanci, którzy ukończyli aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego po raz pierwszy, przystępują do egzaminu sędziowskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 32 ust. 1 lub 1a albo do egzaminu prokuratorskiego w terminie wyznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1, jednak nie później niż w terminie 3 lat od dnia ukończenia aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej.”.
--	--	--	--	--

Konsultacje publiczne – tabela uwag do projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (UD325).

L.p.	Zgłaszający	Art.	Treść uwag	Stanowisko
1.	Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP „VOTUM”	Art. 1	1. Dodanie jednego podejścia do egzaminu jest niewystarczające – zmiana z dwóch na trzy podejścia stanowi arbitralną decyzję nie posiadającą uzasadnienia merytorycznego. Nie wskazano dlaczego dwa podejścia są niewystarczające, a trzy podejścia są optymalne. 2. Uzasadnienie projektu nie wyjaśnia dlaczego umożliwienie trzeciego podejścia do egzaminu miałyby wystarczyć do uwzględnienia różnorodnych sytuacji życiowych aplikantów. 3. Rozwiązanie jest niespójne z rozwiązaniami przyjętymi dla innych egzaminów zawodowych – brak limitów dotyczących egzaminu adwokackiego i radcowskiego – i prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji prawnej kandydatów do różnych zawodów prawniczych. Adwokat lub radca prawny może wielokrotnie przystępować do swojego egzaminu zawodowego (bez limitu), następnie wielokrotnie startować w konkursach na stanowiska sędziowskie (również bez limitu), a ostatecznie objąć urząd sędziego. Tymczasem aplikant sędziowski, który przeszedł wymagające i kompleksowe szkolenie, jest ograniczony do trzech podejść do egzaminu końcowego, po których definitywnie traci możliwość objęcia urzędu sędziego tą drogą. Narusza to zasadę równości i pozostaje w sprzeczności z art. 32 Konstytucji RP. 4. Potrzeby kadrowe wymiaru sprawiedliwości są znaczne i długotrwałe, zatem nie ma podstaw do założenia, że zostaną one zaspokojone dzięki jednorazowemu zwiększeniu liczby podejść do egzaminu z dwóch do trzech. 5. Przepisy wprowadzające system zróżnicowanych limitów w zależności od przyczyny niepowodzenia w egzaminie są nadmiernie skomplikowane. 6. Przepisy przejściowe przewidziane w projekcie mają zbyt wąski zakres, nie obejmując wszystkich osób, które powinny skorzystać z nowych regulacji. Projekt wyłącza z możliwości skorzystania z trzeciego podejścia osoby, które przed wejściem w życie nowelizacji przystąpiły już do egzaminu, korzystając z uprawnień przysługujących im jako referendarzom sądowym, asystentom sędziów lub asystentom prokuratorów. 7. System udzielania zezwoleń przez dyrektora KSSiP na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym jest zbyt sztywny i nie uwzględnia wszystkich uzasadnionych sytuacji. 8. Propozycja całkowitego zniesienia limitów przy jednoczesnym wprowadzeniu przejrzystego systemu odpłatności od trzeciego podejścia, ewentualnie wariant kompromisowy polegający na zwiększeniu liczby podejść do egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego co najmniej do sześciu. 9. Projektowane rozwiązanie odbiega od wcześniejszych deklaracji dotyczących postulatu zwiększenia limitu do sześciu podejść oraz kompleksowych zmian w systemie egzaminacyjnym.	Pkt 1, 3, 4 i 8 Konsekwencją zdania egzaminów sędziowskiego albo prokuratorskiego jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze, a następnie pełnienie służby na stanowiskach sędziego i prokuratora. Takich gwarancji nie posiadają natomiast przedstawiciele innych grup zawodowych, w tym adwokatów i radców prawnych, którzy w ramach prowadzonych praktyk samodzielnie organizują swoje aktywności zawodowe, podlegając weryfikacji i swobodnemu wyborowi przez klientów. Z tych przyczyn egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski, jako stanowiące przepustkę do wykonywania zawodów prawniczych najwyższego społecznego zaufania, muszą być obwarowane licznymi ograniczeniami i wysokimi wymogami, aby zapewnić należyte wykształcenie i wysoką jakość wymiaru sprawiedliwości. Chociażby z przyczyn konieczności zapewnienia tych stanowisk egzaminowanym aplikantom, egzaminy te nie mogą być nadto zdawane w nieskończoność. Dodatkowo, celem samego ogłoszenia naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest odpowiedź na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury, które są bieżące, a oczekiwaniem jest rozpoczęcie pracy przez asesorów w sądach i prokuraturze w możliwie najkrótszym terminie, stąd wprowadzenie wskutek nowelizacji możliwości trzeciego przystąpienia do egzaminów zawodowych jest działaniem preferującym potrzeby zdających, zwłaszcza wobec przyznanego im uprawnienia do przystąpienia do tego egzaminu w terminie 5 lat. W ocenie projektodawcy przyznanie aplikantom prawa do wielokrotnego zdawania tego egzaminu nie odpowiadałoby celowi działalności KSSiP, jak i wpłynęłoby negatywnie na działalność sądów związaną z nieuzasadnionym przesunięciem w czasie dootywu kadry orzecniczej. Ponadto obowiązujące aktualnie przepisy, które umożliwiają dwukrotne zdawanie egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego korzystają z domniemania konstytucyjności. W ocenie projektodawcy rozwiązaniem zgodnym w Konstytucją RP jest zwiększenie możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego o jeden dodatkowy termin. Na powyższe stanowisko nie mają wpływu analizy finansowe, w tym związane z proponowaną odpłatnością za trzeci i kolejny termin przystąpienia do egzaminu, albowiem organizacja tych egzaminów, w tym pokrycie niezbędnych kosztów, są analizowane z wyprzedzeniem w ramach prac nad ustawą budżetową i przysługującą KSSiP wysokością dotacji podmiotowej. Pkt 2. Różnorodne sytuacje życiowych aplikantów stanowią podstawę do przystąpienia przez nich do egzaminu w terminie późniejszym, w tym na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, jak i projektowanej nowelizacji. Natomiast 5-letni okres, w którym mogą przystąpić do egzaminu w trzecim terminie, odpowiada na potrzeby aplikantów

				wynikające z ich sytuacji osobistej, gdyż do decyzji aplikanta należy wybór terminu, w którym do egzaminu przystąpi. Pkt 5. Regulacje określające liczbę możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego są jasne i precyzyjne, a także realizują reguły równości i sprawiedliwości oraz zostały szczegółowo opisane w uzasadnieniu do projektu: – możliwość trzykrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które dwukrotnie nie zdały egzaminu, lecz do niego przystąpiły – możliwość dwukrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie zdały egzaminu w pierwszym terminie i nie przystąpiły do egzaminu w drugim terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia; – możliwość jednokrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie przystąpiły do egzaminu w pierwszym terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia. Surowsze traktowanie osób, które nie przystąpiły do egzaminu lub go przerwały bez zezwolenia jest uzasadnione brakiem wypełnienia podstawowego celu odbywania przez nich aplikacji, co ma negatywny wpływ na sytuację kadrową w sądach i prokuraturze pomimo zapewnienia w tych jednostkach odpowiedniej liczby stanowisk asesorskich i pokrycia kosztów kształcenia aplikantów ze środków publicznych, w tym wraz z przyznaniem im stypendium na czas kształcenia w przypadku aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, zapewnieniem im kadry dydaktycznej w ramach zjazdów w Krakowie, a także liczego zaangażowania sędziów i prokuratorów w ramach sprawowanego przez nich patronatu nad aplikantami KSSiP. Pkt 6. Zaproponowano nowe brzmienie art. 2 projektu: „Art. 2. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy w latach 2013-2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, mogą ponownie przystąpić do tego egzaminu w terminach wyznaczanych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”. Pkt 7. W ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad KSSiP nie odnotowano skarg związanych z brakiem udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie. Ponadto regulacja obowiązująca w tym zakresie nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, albowiem wymagany jest wniosek aplikanta, jak i przedstawienie okoliczności (tj. choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna). Ponadto z danych będących w posiadaniu MS za lata 2023-2025 wynika, że z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o KSSiP aplikanci korzystali w znikomym, marginalnym wymiarze. Pkt 9.
--	--	--	--	---

				Wobec pilnego charakteru niniejszej nowelizacji, zakres przedmiotowy zmian w ustawie o KSSiP ograniczony jest wyłącznie do niezbędnych zmian ustawowych w celu wprowadzenia możliwości trzeciego terminu podejścia do egzaminu sędziowskiego i egzaminu prokuratorskiego. Natomiast prace analityczne dotyczące kompleksowej zmiany ustawy o KSSiP zostaną przeprowadzone przy kolejnych nowelizacjach.
2.	Osoba fizyczna - komentarz do projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury z systemu legislacja.rcl.gov.pl	Art. 2	1. Przepis przejściowy, który przewiduje, że z możliwości trzeciego podejścia do egzaminu nie będą mogli skorzystać aplikanci, którzy w przeszłości chociaż raz przystąpili do egzaminu ze stażu pracy jako asystenci lub referendarze narusza konstytucyjną zasadę równości wobec prawa oraz dyskryminuje osoby, które zaczynały naukę w starym systemie, 2. Każdy aplikant powinien mieć tyle samo podejść do egzaminu sędziowskiego i nie powinno być w ogóle brane pod uwagę, czy taka osoba przed rozpoczęciem aplikacji przystępowała do egzaminu korzystając z uprawnień jakie nabyła z tytułu zatrudnienia w charakterze asystenta sędziego lub referendarza sądowego. To była odrębna ścieżka dojścia do zawodu, niezależna od tej aplikacyjnej.	Art. 2 otrzymał nowe brzmienie: „Art. 2. Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy w latach 2013-2026 dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, mogą ponownie przystąpić do tego egzaminu w terminach wyznaczanych w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”.

Zestawienie uwag nieuwzględnionych zgłoszonych w toku opiniowania i konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (UD325).

L.p.	Zgłaszający	Art.	Treść uwag	Stanowisko
1.	Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP „VOTUM”	Art. 1	1. Dodanie jednego podejścia do egzaminu jest niewystarczające – zmiana z dwóch na trzy podejścia stanowi arbitralną decyzję nie posiadającą uzasadnienia merytorycznego. Nie wskazano dlaczego dwa podejścia są niewystarczające, a trzy podejścia są optymalne. 2. Uzasadnienie projektu nie wyjaśnia dlaczego umożliwienie trzeciego podejścia do egzaminu miałyby wystarczyć do uwzględnienia różnorodnych sytuacji życiowych aplikantów. 3. Rozwiązanie jest niespójne z rozwiązaniami przyjętymi dla innych egzaminów zawodowych – brak limitów dotyczących egzaminu adwokackiego i radcowskiego – i prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji prawnej kandydatów do różnych zawodów prawniczych. Adwokat lub radca prawny może wielokrotnie przystępować do swojego egzaminu zawodowego (bez limitu), następnie wielokrotnie startować w konkursach na stanowiska sędziowskie (również bez limitu), a ostatecznie objąć urząd sędziego. Tymczasem aplikant sędziowski, który przeszedł wymagające i kompleksowe szkolenie, jest ograniczony do trzech podejść do egzaminu końcowego, po których definitywnie traci możliwość objęcia urzędu sędziego tą drogą. Narusza to zasadę równości i pozostaje w sprzeczności z art. 32 Konstytucji RP. 4. Potrzeby kadrowe wymiaru sprawiedliwości są znaczne i długotrwałe, zatem nie ma podstaw do założenia, że zostaną one zaspokojone dzięki jednorazowemu zwiększeniu liczby podejść do egzaminu z dwóch do trzech. 5. Przepisy wprowadzające system zróżnicowanych limitów w zależności od przyczyny niepowodzenia w egzaminie są nadmiernie skomplikowane. 7. System udzielania zezwoleń przez dyrektora KSSiP na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym jest zbyt sztywny i nie uwzględnia wszystkich uzasadnionych sytuacji. 8. Propozycja całkowitego zniesienia limitów przy jednoczesnym wprowadzeniu przejrzystego systemu odpłatności od trzeciego podejścia, ewentualnie wariant kompromisowy polegający na zwiększeniu liczby podejść do egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego co najmniej do sześciu. 9. Projektowane rozwiązanie odbiega od wcześniejszych deklaracji dotyczących postulatu zwiększenia limitu do sześciu podejść oraz kompleksowych zmian w systemie egzaminacyjnym.	Pkt 1, 3, 4 i 8 Konsekwencją zdania egzaminów sędziowskiego albo prokuratorskiego jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze, a następnie pełnienie służby na stanowiskach sędziego i prokuratora. Takich gwarancji nie posiadają natomiast przedstawiciele innych grup zawodowych, w tym adwokatów i radców prawnych, którzy w ramach prowadzonych praktyk samodzielnie organizują swoje aktywności zawodowe, podlegając weryfikacji i swobodnemu wyborowi przez klientów. Z tych przyczyn egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski, jako stanowiące przepustkę do wykonywania zawodów prawniczych najwyższego społecznego zaufania, muszą być obwarowane licznymi ograniczeniami i wysokimi wymogami, aby zapewnić należyte wykształcenie i kadry wymiaru sprawiedliwości. Chociażby z przyczyn konieczności zapewnienia tych stanowisk egzaminowanym aplikantom, egzaminy te nie mogą być nadto zdawane w nieskończoność. Dodatkowo, celem samego ogłoszenia naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest odpowiedź na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury, które są bieżące, a oczekiwaniem jest rozpoczęcie pracy przez asesorów w sądach i prokuraturze w możliwie najkrótszym terminie, stąd wprowadzenie wskutek nowelizacji możliwości trzeciego przystąpienia do egzaminów zawodowych jest działaniem preferującym potrzeby zdających, zwłaszcza wobec przyznanego im uprawnienia do przystąpienia do tego egzaminu w terminie 5 lat. W ocenie projektodawcy przyznanie aplikantom prawa do wielokrotnego zdawania tego egzaminu nie odpowiadałoby celowi działalności KSSiP, jak i wpłynęłoby negatywnie na działalność sądów związaną z nieuzasadnionym przesunięciem w czasie dootywu kadry orzecniczej. Ponadto obowiązujące aktualnie przepisy, które umożliwiają dwukrotne zdawanie egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego korzystają z domniemania konstytucyjności. W ocenie projektodawcy rozwiązaniem zgodnym w Konstytucją RP jest zwiększenie możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego o jeden dodatkowy termin. Na powyższe stanowisko nie mają wpływu analizy finansowe, w tym związane z proponowaną odpłatnością za trzeci i kolejny termin przystąpienia do egzaminu, albowiem organizacja tych egzaminów, w tym pokrycie niezbędnych kosztów, są analizowane z wyprzedzeniem w ramach prac nad ustawą budżetową i przystępującą KSSiP wysokością dotacji podmiotowej. Pkt 2. Różnorodne sytuacje życiowych aplikantów stanowią podstawę do przystąpienia przez nich do egzaminu w terminie późniejszym, w tym na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, jak i projektowanej nowelizacji. Natomiast 5-letni okres, w którym mogą przystąpić do egzaminu w trzecim terminie, odpowiada na potrzeby aplikantów

				wynikające z ich sytuacji osobistej, gdyż do decyzji aplikanta należy wybór terminu, w którym do egzaminu przystąpi. Pkt 5. Regulacje określające liczbę możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego są jasne i precyzyjne, a także realizują reguły równości i sprawiedliwości oraz zostały szczegółowo opisane w uzasadnieniu do projektu: – możliwość trzykrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które dwukrotnie nie zdały egzaminu, lecz do niego przystąpiły – możliwość dwukrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie zdały egzaminu w pierwszym terminie i nie przystąpiły do egzaminu w drugim terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia; – możliwość jednokrotnego zdawania egzaminu będą miały osoby, które nie przystąpiły do egzaminu w pierwszym terminie bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia lub gdy egzamin ten przerwały bez usprawiedliwienia. Surowsze traktowanie osób, które nie przystąpiły do egzaminu lub go przerwały bez zezwolenia jest uzasadnione brakiem wypełnienia podstawowego celu odbywania przez nich aplikacji, co ma negatywny wpływ na sytuację kadrową w sądach i prokuraturze pomimo zapewnienia w tych jednostkach odpowiedniej liczby stanowisk asesorskich i pokrycia kosztów kształcenia aplikantów ze środków publicznych, w tym wraz z przyznaniem im stypendium na czas kształcenia w przypadku aplikantów sędziowskich i prokuratorskich, zapewnieniem im kadry dydaktycznej w ramach zjazdów w Krakowie, a także liczego zaangażowania sędziów i prokuratorów w ramach sprawowanego przez nich patronatu nad aplikantami KSSiP. Pkt 7. W ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad KSSiP nie odnotowano skarg związanych z brakiem udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie. Ponadto regulacja obowiązująca w tym zakresie nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, albowiem wymagany jest wniosek aplikanta, jak i przedstawienie okoliczności (tj. choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna). Ponadto z danych będących w posiadaniu MS za lata 2023-2025 wynika, że z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o KSSiP aplikanci korzystali w znikomym, marginalnym wymiarze. Pkt 9. Wobec pilnego charakteru niniejszej nowelizacji, zakres przedmiotowy zmian w ustawie o KSSiP ograniczony jest wyłącznie do niezbędnych zmian ustawowych w celu wprowadzenia możliwości trzeciego terminu podejścia do egzaminu sędziowskiego i egzaminu prokuratorskiego. Natomiast prace analityczne dotyczące kompleksowej zmiany ustawy o KSSiP zostaną przeprowadzone przy kolejnych nowelizacjach.
2.	Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu	Art. 1	1. Wprowadzenie trzeciego podejścia do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego po dwóch „nieudanych podejściach” powinno zostać obwarowane warunkiem wykonywania pracy odpowiednio: referendarza	Pkt 1. W ocenie projektodawcy dwukrotny brak zdania egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego nie jest immanentnie związany z nieodpowiednim doświadczeniem praktycznym aplikanta. Natomiast

		sądowego lub asystenta sędziego, albo asystenta prokuratora - przez okres co najmniej 2 lat, a do trzeciego terminu nie można byłoby podejść wcześniej niż 2 lata i nie później niż 4 lata od niezdanego egzaminu poprawkowego; tylko w ten sposób możliwe jest praktyczne, rzetelne i merytoryczne przygotowanie się aplikantów, którzy aż dwukrotnie nie zdali końcowych egzaminów; trzeci termin egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego winien być regulacją wyjątkową, a osoby, które dwukrotnie ich nie zdały wymagają zdecydowanie dłuższego praktycznego przygotowania w sądach lub prokuraturach; 2. Należy wskazać, że nie każdy aplikant musi zdać z pozytywnym wynikiem egzamin sędziowski albo prokuratorski, mimo że z powodzeniem ukończył którąś z aplikacji, gdyż egzaminy końcowe weryfikują praktycznie kandydatów na asesorów sądowych i prokuratorskich, zwłaszcza, że prawie zawsze obowiązywała regulacja dotycząca jednokrotnej możliwości poprawy niezdanego końcowego egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego (i dalej obowiązuje np. na aplikacji legistycznej); z kolei to, że dość duża liczba aplikantów w 2025 r. nie zdała końcowych egzaminów nie może uzasadniać wprowadzania zmian, będących reakcją na jednostkowe przypadki (zwłaszcza, że postulaty zmian pojawiły się wśród aplikantów dopiero właśnie w 2025 r.); takich zmian nie może też powodować kryzys w zakresie „praworządności” i brak ogłaszania konkursów na wolne stanowiska sędziowskie; 3. Nie można zgodzić się z uzasadnieniem projektu zmian, a mianowicie, że dotychczasowa „regulacja nie uwzględnia w wystarczającym stopniu różnych okoliczności życiowych, które mogą wystąpić po stronie aplikantów, a które utrudniają bądź uniemożliwiają im właściwe przygotowanie się do egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego”; trzeba podkreślić, że dość długi czas trwania aplikacji (zarówno w formie zwykłej, jak uzupełniającej z dodatkowym czasem 1 miesiąca przed pierwszym terminem egzaminu, a następnie rok przygotowań do egzaminu poprawkowego, w przypadku niezdanego go pierwszy raz), wbrew argumentom z uzasadnienia projektu zmian, pozwala aplikantom na rzetelne i systematyczne przygotowanie się do końcowych egzaminów, a w przypadku przeszkód życiowych zawsze można wystąpić o zawieszenie w prawach i obowiązkach aplikanta (art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury) i po ich ustaniu później kontynuować aplikację (art. 42 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury); zresztą takie przeszkody życiowe są obecnie podstawą do uzyskania zgody Dyrektora KSSiP na przystąpienie do egzaminu w późniejszym terminie, przy zachowaniu jego statusu jako pierwszego terminu (art. 33 ust. ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury); sama powaga urzędu sędziego i prokuratora oraz konieczność posiadania najwyższych kwalifikacji merytorycznych do wykonywania pracy w tych zawodach oraz odporności na wszelkiego rodzaju sytuacje stresowe sprawia, że końcowe egzaminy na aplikacji sędziowskiej i prokuratorskiej można było do tej pory powtórzyć tylko raz;	konieczność świadczenia pracy w okresie poprzedzającym przystąpienie do egzaminów zawodowych w sądownictwie bądź w prokuraturze – dla zwolnienia się z obowiązku zwrotu stypendium w przypadku uzyskania negatywnego wyniku egzaminu w trzecim terminie (art. 41c ust. 2 pkt 3 ustawy o KSSiP) – stanowi odpowiednią i wystarczającą regulację w tym zakresie. Pkt 2-4. Wprowadzenie możliwości zdawania egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego po raz trzeci jest rozwiązaniem kompromisowym, uwzględniającym kwalifikacje merytoryczne, w tym znaczący wysiłek aplikantów związany z zaliczeniem wszystkich sprawdzianów i praktyk w trakcie aplikacji, która jest finansowana ze środków publicznych oraz umożliwia reakcję na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury w racjonalnym okresie od ukończenia przez nich aplikacji.
--	--	--	---

			4. wprowadzenie możliwości zdawania egzaminów sędziowskiego i prokuratorskiego po raz trzeci, bez żadnych dodatkowych warunków, automatycznie może spowodować obniżenie poziomu merytorycznego przyszłych sędziów i prokuratorów i być „pretekstem” do wprowadzania kolejnych „terminów”, jak w przypadku aplikacji korporacyjnych innych zawodów prawniczych.	
3.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa Prokuratury	Art. 3	Uwaga organizacyjna Wejście w życie ustawy tuż przed egzaminem sędziowskim może spowodować problemy organizacyjne. Jak wskazuje Dział Informatyczny, obecna liczba uprawnionych do przystąpienia do egzaminu sędziowskiego w roku 2026 (294 osoby), przy obecnych warunkach systemu i urządzeń serwerowych już jest wartością krytyczną.	Jakkolwiek udział w egzaminie sędziowskim i egzaminie prokuratorskim znacznej liczby zdających stwarza trudności organizacyjne, głównie o charakterze informatycznym wobec faktu przeprowadzenia części pisemnej z wykorzystaniem komputerów i sieci internetowej, to podejmowane przez KSSiP działania, w tym związane z wyborem miejsca przeprowadzenia egzaminów zawodowych i stworzeniem odpowiedniego zaplecza technicznego nie sprzeciwiają się niniejszej nowelizacji. Dodatkowo, w ocenie projektodawcy, nie należy spodziewać się zwiększonego udziału aplikantów w egzaminach zawodowych w 2026 r., wobec trwającego aktualnie stanu niepewności w odniesieniu do wejścia w życie projektowanych norm.
4.	Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury	Uwaga ogólna	Potrzeba uchylecia art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze Jednocześnie uprzejmie wskazujemy na potrzebę uchylecia art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze. Obecnie asystenci prokuratorów, którzy nie ukończyli aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej mogą przystępować do egzaminu prokuratorskiego na podstawie art. 179 § 1 i § 1a ustawy Prawo o prokuraturze bez ograniczeń, natomiast asystenci sędziów i referendarze sądowi nie mogą już przystąpić do egzaminu sędziowskiego bez ukończonej aplikacji. Po wprowadzeniu aplikacji uzupełniającej sędziowskiej uchylono bowiem przepis umożliwiający asystentom sędziów i referendarzom sądowym zdawanie egzaminu sędziowskiego (taka możliwość była przewidziana do dnia 31 grudnia 2023 r. na podstawie art. 19 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o KSSiP, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. z 217 r. poz. 1139, ze zm.). Art. 179 § 1 i § 1a ustawy - Prawo o prokuraturze pozostawiono bez zmian. Pozostawienie przepisu dotyczącego możliwości zdawania egzaminu prokuratorskiego przez asystentów prokuratorów w ustawie Prawo o prokuraturze jako art. 179 § 1 oraz § 1a – rodzi także ten problem, że aplikanci aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej (AUP), którzy nie zdali egzaminu prokuratorskiego – mogą rokrocznie przystępować do tego egzaminu, jako asystenci prokuratora. Tymczasem aplikant aplikacji uzupełniającej sędziowskiej (AUS), będący referendarzem sądowym lub asystentem sędziego, który nie zda egzaminu sędziowskiego, możliwości przystąpienia do egzaminu sędziowskiego, jako referendarz sądowy lub asystent sędziego nie ma. Takie zróżnicowanie sytuacji asystentów sędziego i referendarzy sądowych oraz asystentów prokuratora wydaje się nieuzasadnione. Co więcej, pozostawienie możliwości przystępowania do egzaminu prokuratorskiego przez asystenta prokuratora, rodzi inny jeszcze problem, a mianowicie taki, że aplikant, już w trakcie aplikacji, niezależnie od jej przebiegu, może przystępować do egzaminu prokuratorskiego. Odbywanie	Uwaga de lege ferenda. Wobec pilnego charakteru niniejszej nowelizacji, zakres przedmiotowy zmian w ustawie o KSSiP ograniczony jest wyłącznie do niezbędnych zmian ustawowych w celu wprowadzenia możliwości trzeciego terminu podejścia do egzaminu sędziowskiego i egzaminu prokuratorskiego. Przedmiotem projektu nie są objęte kwestie związane z pozbawieniem asystentów prokuratora możliwości zdawania egzaminu prokuratorskiego, co jest dopuszczalne w myśl obowiązujących aktualnie przepisów. Postulat zostanie poddany wnikliwej analizie w ramach prac objętych kolejnym projektem nowelizacji <i>ustawy o KSSiP</i>.

			aplikacji prokuratorskiej, w tym niezaliczenie sprawdzianów przez aplikanta AUP na aplikacji prokuratorskiej – nie wyłącza takiemu aplikantowi możliwości przystąpienia do egzaminu prokuratorskiego, jako asystentowi prokuratora. Uchylenie art. 179 § 1 oraz § 1a ustawy Prawo o prokuraturze – pozwoli na ujednolicenie zasad przystępowania do egzaminu prokuratorskiego oraz do egzaminu sędziowskiego przez asystentów prokuratorów oraz asystentów sędziów i referendarzy sądowych, a jednocześnie pozwoli uniknąć sygnalizowanych wyżej problemów. W innym przypadku wprowadzanie w ramach opiniowanego projektu możliwości przystępowania do egzaminu prokuratorskiego po raz 3 przez aplikantów KSSiP, którzy 2- krotnie nie zdali tego egzaminu, de facto znajdzie zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do aplikantów aplikacji prokuratorskiej. Aplikanci aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej, którzy 2- krotnie nie zdali egzaminu prokuratorskiego, o ile są asystentami prokuratora, będą mogli bowiem dalej przystępować do egzaminu prokuratorskiego bez ograniczeń.	
5.	Sąd Apelacyjny we Wrocławiu	Uwaga ogólna	Projekt powinien zawierać zmiany dotyczące doliczenia czasu aplikacji sędziowskiej do stażu pracy w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego sędziów, tak jak w przypadku aplikacji prokuratorskiej.	Uwaga de lege ferenda. Zakresem przedmiotowej nowelizacji objęty jest wyłącznie przepis art. 33 ustawy o KSSiP, a podstawą tych prac jest wprowadzenie dodatkowej, trzeciej możliwości podejścia do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego, w przypadku jego dwukrotnego niezdania. Powyższe ma na celu priorytetowe prowadzenie niniejszych prac i możliwe szybkie ich wejście w życie. Zgłoszony postulat zostanie rozważony w ramach szerszych prac analitycznych prowadzonych w przy kolejnych nowelizacjach.
6.	Wiceprezes Sądu Okręgowego w Poznaniu		Projektowana nowelizacja stanowi krok w dobrym kierunku i realizuje część postulatów od lat formułowanych przez środowisko aplikantów oraz absolwentów KSSiP. Niemniej jednak zakres proponowanych zmian jest niewystarczający – nie odpowiada w pełni ani rzeczywistym potrzebom aplikantów, ani aktualnym wyzwaniom kadrowym wymiaru sprawiedliwości. Co więcej, część rozwiązań pozostaje w sprzeczności z zasadami równości i proporcjonalności wynikającymi z Konstytucji RP. 1. Liczba podejść do egzaminu zawodowego Proponowane dodanie jednego dodatkowego podejścia do egzaminu należy uznać za krok niewystarczający. Nie istnieją żadne racjonalne podstawy, aby trzy próby uznać za liczbę optymalną. Projekt nie uwzględnia też zróżnicowanych sytuacji życiowych kandydatów – takich jak choroba, macierzyństwo, trudności finansowe czy inne losowe okoliczności. Jednocześnie wprowadzenie sztywnego limitu trzech podejść, przy całkowitym braku takich ograniczeń w odniesieniu do innych zawodów prawniczych, narusza zasadę równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP). W konsekwencji osoby, które ukończyły najbardziej wymagającą formę kształcenia w Polsce – aplikację w KSSiP – są w gorszej sytuacji niż kandydaci z wolnych zawodów prawniczych.	Pkt 1 i 3. Konsekwencją zdania egzaminów sędziowskiego albo prokuratorskiego jest objęcie stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze, a następnie pełnienie służby na stanowiskach sędziego i prokuratora. Takich gwarancji nie posiadają natomiast przedstawiciele innych grup zawodowych, w tym adwokatów i radców prawnych, którzy w ramach prowadzonych praktyk samodzielnie organizują swoje aktywności zawodowe, podlegając weryfikacji i swobodnemu wyborowi przez klientów. Z tych przyczyn egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski, jako stanowiące przepustkę do wykonywania zawodów prawniczych najwyższego społecznego zaufania, muszą być obwarowane licznymi ograniczeniami i wysokimi wymogami, aby zapewnić należyte wykwalfikowane kadry wymiaru sprawiedliwości. Chociażby z przyczyn konieczności zapewnienia tych stanowisk egzaminowanym aplikantom, egzaminy te nie mogą być nadto zdawane w nieskończoność. Dodatkowo, celem samego ogłoszenia naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest odpowiedź na potrzeby kadrowe sądów i prokuratury, które są bieżące, a oczekiwaniem jest rozpoczęcie pracy przez asesorów w sądach i prokuraturze w możliwie najkrótszym terminie, stąd wprowadzenie wskutek nowelizacji możliwości trzeciego przystąpienia do egzaminów

			2. Uzależnienie zgody na późniejsze przystąpienie do egzaminu od decyzji Dyrektora KSSiP Mechanizm udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwoleń na przystąpienie do egzaminu w terminie późniejszym cechuje się nadmiernym rygoryzmem i nie uwzględnia pełnego spektrum uzasadnionych przypadków. Projektowane regulacje utrwalają to restrykcyjne podejście, nie przewidując ani poszerzenia katalogu przesłanek uzasadniających wydanie zezwolenia, ani wprowadzenia bardziej elastycznych rozwiązań pozwalających na uwzględnienie indywidualnej sytuacji aplikantów. 3. Arbitralny charakter limitów czasowych Wprowadzone w projekcie limity czasowe – 48 i 60 miesięcy – mają charakter arbitralny i nie znajdują merytorycznego uzasadnienia. Sam upływ czasu od zakończenia aplikacji nie może stanowić wystarczającej podstawy do wykluczenia z możliwości przystąpienia do egzaminu. Decydującym kryterium powinny być kompetencje i aktualna wiedza kandydata, a nie mechaniczne kryterium czasowe.	zawodowych jest działaniem preferującym potrzeby zdających, zwłaszcza wobec przyznanego im uprawnienia do przystąpienia do tego egzaminu w terminie 5 lat. W ocenie projektodawcy przyznanie aplikantom prawa do wielokrotnego zdawania tego egzaminu nie odpowiadałoby celowi działalności KSSiP, jak i wpływałoby negatywnie na działalność sądów związaną z nieuzasadnionym przesunięciem w czasie dopływu kadry orzeczniczej. Ponadto obowiązujące aktualnie przepisy, które umożliwiają dwukrotne zdawanie egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego korzystają z domniemania konstytucyjności. W ocenie projektodawcy rozwiązaniem zgodnym w Konstytucją RP jest zwiększenie możliwych podejść do egzaminu sędziowskiego o jeden dodatkowy termin. Na powyższe stanowisko nie mają wpływu analizy finansowe, w tym związane z proponowaną odpłatnością za trzeci i kolejny termin przystąpienia do egzaminu, albowiem organizacja tych egzaminów, w tym pokrycie niezbędnych kosztów, są analizowane z wyprzedzeniem w ramach prac nad ustawą budżetową i przysługującą KSSiP wysokością dotacji podmiotowej. Wprowadzone w projekcie kryteria czasowe są powiązane z regulacjami związanymi z obowiązkiem zwrotu stypendium przez aplikanta, który nie zdał egzaminu – z możliwością zwolnienia się z tego obowiązku, gdy w okresie 6 lat po dniu ukończenia aplikacji co najmniej przez 3 lata był zatrudniony w sądownictwie powszechnym lub prokuraturze. Pkt 2. Projektodawca w ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad KSSiP nie odnotował skarg związanych z brakiem udzielania przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie do egzaminu sędziowskiego albo prokuratorskiego w późniejszym terminie. Ponadto regulacja obowiązująca w tym zakresie nie wprowadza nadmiernych ograniczeń, albowiem wymagany jest wniosek aplikanta, jak i przedstawienie okoliczności (tj. choroba, wypadek losowy lub inna udokumentowana przez aplikanta przyczyna). Ponadto z danych będących w posiadaniu MS za lata 2023-2025 wynika, że z przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o KSSiP aplikanci korzystają w znikomym, marginalnym wymiarze.
--	--	--	---	---